

Preek over Genesis 1:1-2:4

- Neede, 11 september 2022
- Kees van Dusseldorp
- [serie: leven op aarde-1

Thema: Vergeet niet dat er een Schepper is!

votum en groet

Psalm 90:1,2

verbondsvernieuwing – 1^e gebod

ELB 163 Zie ik sterren aan de hemel staan

introdunctie

gebed

lezen: Genesis 1:1-2:4

lezen: Johannes 1:1-5

Lied 513 God heeft het eerste woord

kindermoment

NLB 8b Zie de zon, zie de maan

preek Genesis 1:31a

Psalm 104:8,9,10

gebed

collecte

ELB 341 Heer, God, U loven wij

zegen

**introdunctie

Als de Heer het geeft, hoop ik regelmatig in de diensten voor te gaan. In de afgelopen weken heb ik nagedacht over een goede lijn in de prediking. Daarbij bedacht ik, dat wij leven in een wereld waarin de problemen alleen maar groter lijken te worden.

De opvangcrisis en het enorme aantal vluchtelingen in de wereld. De oorlog in de Oekraïne en de oplopende spanningen wereldwijd. De uitputting van de natuur, de veranderingen in het klimaat en de moeite om hierin een goed beleid te maken. De tegenstellingen en ruzies in ons land. De veranderingen in de kerken, het afnemend aantal christenen, al die verschillende meningen en ideeën in de media.

Het geeft verwarring en onzekerheid. Staat de kerk nog ergens voor? Kun je vanuit de Bijbel nog iets zeggen? Waar gaat het naar toe in deze wereld? En hoe stel ik mij als christen op? Geeft het christelijk geloof richting? Ook binnen de gemeente lopen meningen uiteen en is de levenspraktijk heel verschillend.

Ik heb ervoor gekozen om te beginnen bij Genesis 1 en in de komende tijd hoofdstuk voor hoofdstuk te lezen. Op zoek naar inzicht: wat leert God ons over het leven op aarde? Dat zal wel afgewisseld worden met andere teksten en thema's – zoals bijvoorbeeld volgende week met de startzondag. Maar vandaag deel 1. We lezen het begin van de Bijbel en ook de eerste verzen van het Johannes-evangelie, omdat die er zoveel op lijken.

Gemeente van Christus,

Verschillenden van jullie zijn in de afgelopen week bezig geweest met Genesis 1. Hebben de vragenlijst ingevuld die ik via Scipio had meegegeven. Dank voor bijdragen. Ik ben er blij mee. Ik hoop dat het jullie al iets gebracht heeft. Mijn plan is om dit steeds te doen: op maandag een link naar een vragenlijst via Scipio. Mooie gedachten en vragen. Kan in deze preek helaas niet alles bespreken. Maar heeft mij geholpen bij voorbereiding.

Achtergrond: we gaan in deze tijd vol verwarring en crises opnieuw de Bijbel lezen. Heel basic beginnen bij Genesis 1. Wat leert het ons over het leven op aarde? Dat deze aarde geschapen is. Dat er een Schepper is. Iemand die de aarde gecreëerd heeft als een kunstwerk. Met liefde en wijsheid. Inclusief natuurwetten, sociale mechanismen, ontwikkelingen en een doel. En het leert ons dat het leven van mensen, ook mijn en jouw leven, niet toevallig is ontstaan, maar gewenst, bedacht en geroepen door God.

'Vergeet niet dat er een Schepper is!' Dat is het thema dat ik aan de preek heb meegegeven. 'Vergeet niet dat er een Schepper is.' Misschien is dat voor jou vanzelfsprekend. Het is ook heel basaal. Maar tegelijk is het zo zwaar aangevochten. dat het veel christenen in verlegenheid brengt.

Wat scheppen is, kunnen we niet bevatten. Eerst was er niets, toen was het er ineens? Dat er een Schepper is, wordt door de wetenschap niet bevestigd. Is het allemaal niet vanzelf ontstaan, in een evolutieproces van miljarden jaren?

Maar ook het nadenken over de schepping brengt ons in de crisis. Door de grootsheid van het heelal duizelt het een mens. Wat is dan eigenlijk hemel en aarde? En wie is de mens in vergelijking met God? Door de tweeslachtigheid van de natuur, zowel haar schoonheid als haar wreedheid, is de goedheid van de Schepper daarin soms niet te zien. En in ieder geval niet te bewijzen. Door de onberekenbaarheid van de gebeurtenissen, is vertrouwen in de Schepper en Bestuurder van hemel en aarde soms maar moeizaam te vinden. Is Hij echt te vertrouwen? Kom je wel goed uit?

Wie de Schepper is, leer je een beetje door in de natuur rond te kijken. Maar toch kom je dan niet veel verder dan een algemeen besef van iets groters of een intelligent ontwerper. Je leert de Schepper beter kennen, door het verslag te lezen dat Hij zelf gemaakt heeft van zijn scheppingswerk. Want daarin legt Hij uit hoe en waarom Hij de dingen doet. Soms in woorden, soms tussen de regels door. En zo leer je Hemzelf kennen. Vooral als je je verbonden weet aan Jezus Christus. Wil je de Schepper leren kennen, dan moet je beginnen bij Jezus Christus. Hij was erbij toen aarde en hemel werden gemaakt. En Hij is degene die ons het karakter van de Vader en de bedoeling van de schepping duidelijk heeft gemaakt: dat mensen zouden leven in vrede en vriendschap met God. Laten we daarom in verbondenheid met Jezus Christus eerbiedig luisteren naar wat er in Gods Woord staat. Ik wil graag met jullie vanmiddag lezen wat er in Genesis 1 staat.

**

In het begin schiep God de hemel en de aarde. Bij alles wat je aan deze woorden nog kunt doorvragen en doordenken, is de inhoud volstrekt duidelijk: Er is een God die alles heeft geschapen. Dat komt in de Bijbel steeds weer terug. De wereld heeft een begin. Het is niet spontaan ontstaan. De natuur heeft zich niet vanzelf zo georganiseerd. Alles wat je kunt zien en alles wat je niet kunt zien, komt voort uit Gods hand. Hij sprak, en het was

er. Uit het niets maakte Hij alles. Het getuigenis van de Bijbel is niet voor misverstand vatbaar.

We lezen dit niet alleen in het verslag dat we lezen in Genesis 1, waar ons wordt verteld hoe God de Heer in zes dagen hemel en aarde heeft geschapen. Maar naar die scheppingsweek verwijst God ook in de wet. Als motivatie voor het gebod om de zevende dag van ons werk te rusten, zoals God dat zelf ook gedaan heeft.

God wordt als Schepper geëerd en bezongen in psalmen en liederen. Het wordt aangehaald door profeten en apostelen. Dat God de Schepper is geeft allerlei toepassingen. Dat we in de schepping iets van Gods macht en wijsheid kunnen ontdekken. Dat we van het leven afblijven, omdat God het leven geeft. Dat God in zijn plan toewerkt naar het verwijderen van het kwaad, het herstel van gebrokenheid en de vernieuwing van alle dingen. Dat God zijn Zoon gegeven heeft om alles in hemel en op aarde te verzoenen.

De Bijbel is er volstrekt duidelijk over: God is de Schepper. Ik vermoed dat er ook geen enkele christen is, die dit ontkent. Zelfs christenen die aan evolutietheorieën een plaats geven in hun visie, zeggen dat ze blijven geloven in God de Vader, de Almachtige, Schepper van hemel en aarde.

**

Daarmee heb ik een onderwerp aangesneden, waar ik niet omheen kan. En niet omheen wil: de theorieën over het ontstaan van de wereld, die we evolutietheorieën noemen.

Er zijn nogal wat verschillende onderdelen die hieronder vallen. Dat alle leven op aarde zich vanuit één bron langzaam maar zeker heeft doorontwikkeld. Dat de hedendaagse mens primitieve voorvaders heeft. Dat je in menselijk DNA resten aantreft van eerdere soorten en tijden. Dat het heelal begonnen is met een oerknal, waarvan je de impact nog steeds kunt meten. Dat er in de aardlagen fossielen worden gevonden die heel oud moeten zijn. Dat er botten van allerlei soorten dinosauriërs worden gevonden. Al die verschillende gegevens en theorieën brengen wetenschappers tot de conclusie dat de aarde 4,7 miljard jaar oud moet zijn. En dat de eerste mens ongeveer 125.000 jaar geleden op aarde verschenen moet zijn.

Ik wilde eigenlijk niets over het evolutionisme zeggen. Maar liever luisteren naar de verkondiging van Genesis 1. Maar ik kan er niet omheen. Je komt het evolutionisme overal tegen. In musea en in boeken. In krantenartikelen en natuurprogramma's. Het wordt met grote stelligheid gebracht, waardoor het lijkt alsof je een achtergebleven domoor bent als je er anders over denkt. Het zit ons in de weg als we het begin van de Bijbel lezen. Steeds hoor je die vraag in je hoofd: 'Klopt het wel? Is het echt zo gegaan?'

Is het allemaal onzin wat zulke wetenschappers naar voren brengen? Nee! Het is niet eerlijk om hun onderzoek te negeren of weg te wuiven. Hun theorieën zijn gebaseerd op gegevens uit natuurkunde, biologie, aardrijkskunde, geologie en astronomie. Wetenschappers doen ontdekkingen in de schepping en trekken daar conclusies uit. Dat is hun beroep. Hun onderzoek heeft onze kennis van de schepping verder gebracht. En ook allerlei technische en medische ontwikkelingen mogelijk gemaakt. Het is niet terecht en niet verstandig om dat weg te zetten als onchristelijk of onbijbels.

Maar als onderzoek leidt tot uitspraken over hoe het historisch gegaan is, ontstaat er wat ik noem 'evolutionisme'. Dan zegt iemand niet meer wat aannames, vermoedens, theorieën en mogelijkheden zijn. Maar meent hij de waarheid te kennen. Zegt hij te weten hoe het in het echt is verlopen. Maar hij vergeet dat het theorieën zijn, gebaseerd op metingen en processen vandaag. Hij houdt geen rekening met een God die zou kunnen handelen. Niemand is erbij geweest. Bij het ontstaan van de aarde en het begin van de tijd.

De preekstoel is niet de plaats om dit allemaal uit te werken. Maar ik wil aangeven, dat wetenschappers geen zekerheid over 'de waarheid' kunnen geven. Dat tegelijk hun onderzoek in de schepping goed en belangrijk is. Maar dat zoiets geen reden is om de Bijbel aan de kant de schuiven. Nieuwe inzichten kunnen je er zeker toe brengen om de Bijbel opnieuw goed te lezen. Staat er wel wat ik er altijd in gelezen heb? En tegelijk moet je niet te snel de historische betrouwbaarheid van het bijbels verhaal aan de kant zetten. Want in de Bijbel staan veel meer zaken die wetenschappelijk gezien onmogelijk zouden zijn. Maar die toch echt gebeurd zijn. Ik denk alleen maar aan de opstanding van Jezus uit de dood.

Dit is natuurlijk allemaal veel te kort. Het is niet gek om met zulke vragen bezig te zijn. Zoek het contact en het gesprek met christenen die hier verstand van hebben. En vergeet tegelijk niet goed te lezen in de Bijbel.

**

Ik zie dit stukje over evolutie als een tussenstap in deze preek. Omdat het vragen zijn die ons in het hoofd zitten als we Genesis 1 lezen. Waardoor we heel erg gekleurd aan het lezen beginnen. Steeds door een historische bril: 'Is het echt zo gegaan of niet? Zijn daar aanwijzingen voor of tegen?' Maar probeer die bril nu eens af te zetten en onbevangen te horen wat God vertelt. Over zijn scheppingswerk.

Want het verslag van de schepping komt van God. Niemand was erbij, toen God de aarde maakte. En toch bestaat er een verslag van. God heeft ervoor gezorgd dat mensen te horen kregen hoe Hij het heeft gedaan. En zijn Geest heeft ervoor gezorgd dat er een betrouwbaar, maar kort verslag van is gemaakt. Ja, inderdaad het is een kort verslag. Je zou nog wel veel meer willen weten.

Hoe lang bestond de aarde al, voordat God er een woonwereld van maakte? Waar kwam het licht vandaan, toen de zon er nog niet was? Ik weet het niet. Heeft God direct fossielen ingeschapen in de aardbodem, of zijn ze later gekomen? Ik weet het niet. Op welke scheppingsdag heeft God insecten en amfibieën geschapen? Ik weet het niet. Zo kun je nog veel meer vragen stellen, waarop wij geen antwoord weten. Het verhaal van de scheppingsweek van God de Heer is kort. Sober en puntig vermeldt het de grote lijn van Gods scheppingswerk. Geen mensenoog heeft het gezien. En toch weten we ervan. God zelf heeft er een kort verslag van laten maken.

Dat verslag toont ons God als de Schepper. Van alles. Laten we daar beginnen. En Hem eren. Zijn macht brengt ons op de knieën. Je wordt stil van de schepping, zoals je stil wordt bij de geboorte van een nieuw mens. Zelfs als je dood en verderf, onstuitbare krachten en doorgaande kringlopen in de natuur ziet. Wie zijn wij in vergelijking met de Schepper? Wij zijn schepselen. We staan aan de andere kant van de lijn. En tussen

Schepper en schepsel zit altijd een principiële verschil. Zoals er een principiële verschil blijft tussen de machine, en de mens die de machine gemaakt heeft. Eer aan de Schepper van hemel en aarde! Aan de Almachtige die het onmetelijke heelal en de bijna goddelijke mens heeft gemaakt. Met zijn kracht en creativiteit. Met zijn overzicht en liefde. Eerst was er niets. Maar dat is niet ontploft. De Schepper is aan het werk gegaan. Passend is dat je op knieën gaat. Om te aanbidden. En om te luisteren.

Pas nu sta je voorgesorteerd om het verslag serieus te nemen. Genesis 1 heeft niet als eerste bedoeling dat we precies weten hoe het gegaan is. Het verslag heeft een duidelijke kleur. Ze laat ons zien, dat de Schepper al direct bij de schepping vol liefde de mens op het oog heeft. Niet voor niets was ook Jezus Christus als de Zoon van God bij de schepping betrokken. En de Heilige Geest. De Schepper blijkt vanaf het begin ook een Vader. Niet maar een superknappe, intelligente en creatieve bouwer. Maar een Vader. Met liefde voor mens en wereld. Dat is de verkondiging in het eerste hoofdstuk van de Bijbel.

**

Ik heb dat in het kindermoment al proberen aan te geven. Hoe God een leefbaar woonhuis voor de mens bouwt. In de eerste drie dagen zet Hij het huis neer. De fundering, het skelet, de kozijnen en het metselwerk. Het licht, het uitspannel, het droge en de bomen. Daarmee is de onvruchtbare en onbewoonbare aarde is veranderd in een vruchtbare en bewoonbare plaats. God maakt het klaar voor de bewoners. En op de vierde tot de zesde dag richt Hij het huis in. Sauzen, verven, behangen inrichten, maar dan vierdimensionaal. De lege leefwereld wordt ingevuld. Zon, maan en sterren boven in de lucht. Vissen en vogels en dieren in en op de aarde. Alles is klaar voor de hoofdbewoner: de mens. Als die zijn intrede doet, is de schepping af, dan kan God gaan rusten. Op de schepping van de mens loopt het uit. Alle voorafgaande scheppingsdaden zijn daarop gericht. De bedoeling van de bouw van het huis is dat er de bewoner erin zal trekken. Om de mens het leven mogelijk te maken, scheidt God alles wat te zien en alles wat niet te zien is. Het gaat God om de mens.

Zo wordt in het eerste hoofdstuk al de liefde van God zichtbaar. Zijn liefde voor de mens. Die een bijzondere plaats in zijn hart inneemt. 'Zeer goed', zegt God als hij de mens heeft gemaakt. We zeggen het met eerbied en verwondering: God heeft vreugde in de mens. Hij heeft de wereld gemaakt voor de mens. En onze aanbidding verdiept zich. En hopelijk ook onze bereidheid om Hem te dienen en te loven.

**

Dat is de grote lijn in de scheppingsweek van God. Maar we kunnen nog meer leren van het verslag in Genesis 1. Dat God trouw en betrouwbaar is. Opvallend is dat elke dag hetzelfde patroon kent. Een scheppingsdag opent met het woord van God. 'En God zei.' Dan volgt wat er moet gebeuren. Daarna lezen we dat God maakt wat Hij gezegd heeft. Vervolgens geeft Hij het nieuwe een opdracht mee. Het licht moet overdag schijnen, het gewas moet zaad en vruchten voortbrengen. De dieren moeten vruchtbaar zijn. En tenslotte volgt de dagsluiting: 'En God zag dat het goed was.' Zo verloopt elke scheppingsdag. Steeds weer krijg je hetzelfde patroon te horen. Je vraagt je af: moet dit zo vaak herhaald worden? Het verslag mag dan kort zijn, te kort voor onze vragen misschien, er zit toch ook wel veel overbodige herhaling in. Inderdaad, veel herhaling, maar niet overbodig. Want het heeft een betekenis.

Deze manier van vertellen bevat een boodschap. Dat God trouw en betrouwbaar is. Eén: God kondigt aan wat Hij zal maken en Hij voert dat vervolgens ook uit. Het is de herhaalde boodschap van zijn macht. Wat God spreekt, gebeurt.

Twee: De opdracht die scheppingen en schepselen meekrijgen maakt duidelijk dat God al vanaf het begin erop gericht is dat zijn schepping in stand moet worden gehouden. Hij zorgt ervoor dat de schepping blijvend is. Wat God begint, houdt Hij vast.

En drie: Het herhaalde refrein dat God zag dat het goed was, verkondigt ons Gods volmaaktheid: Wat God doet is goed.

Zes dagen is God bezig de schepping vorm te geven. En elke dag klinkt het refrein: Wat God spreekt, gebeurt. Wat God begint, houdt Hij vast. Wat God doet is goed. Het wordt erin gehamerd. God is trouw en betrouwbaar. Dat is de verkondiging van Genesis 1.

Onze discussies over het hoe van de schepping kunnen zomaar als een gordijn schuiven voor het Wie van de Schepper. Het verslag van de schepping verkondigt ons God de Schepper als onze Vader. Al bij de schepping gaat het God om een wereld voor de mens. En God is trouw en betrouwbaar in zijn woord en werk. God, de Schepper van hemel en aarde is almachtig en werkt met liefde. Al vanaf het begin overbrugt God de afstand en komt Hij naar ons toe. Zijn macht staat in het kader van zijn liefde. Zijn macht staat niet op zichzelf, maar zet Hij in voor zijn keuze voor mensen. Daarom hebben we Jezus Christus nodig om de Schepper te leren kennen en over de schepping te kunnen spreken.

**

‘Vergeet niet dat er een Schepper is.’ Dat is de boodschap van deze preek. Bij alle onrust en verwarring. Bij alle onzekerheid en zorg. Over de wereld, over de kerk, over het klimaat, over de samenleving. ‘Vergeet niet dat er een Schepper is!’

Dat is een oproep om er alert op te zijn, dat je niet de schepping gaat vereren. Of iets uit de schepping. Geen schepsel is goddelijk. Geen schepping is goddelijk. Laat niets of niemand een afgod worden. Je lichaam niet. Je seksualiteit niet. Je welvaart niet. Je verstand niet. De wetenschap niet. Het klimaat niet. De overheid niet. En noem maar op. Het is niet goddelijk. Geef er aandacht aan, zorg er goed voor, maak er goede keuzes in. Zeker! Maar vergeet niet de Schepper te vereren! Dat zal je helpen om jezelf niet te verliezen. Om op tijd te stoppen, als je geobsedeerd dreigt te raken door één thema of één verhaal. Om te relativiseren en te erkennen dat er meer in het leven is. Dat er meer mensen zijn, meer meningen, meer verhalen, meer thema’s. En vooral: dat er een Schepper is. Die jou heeft geroepen om als zijn kind in zijn wereld te leven. In de vrijheid, vreugde en vrede van Jezus Christus, die niet geschapen is, maar van eeuwigheid was. Hij alleen is onze eerbied, liefde en gehoorzaamheid waard.

‘Vergeet niet dat er een Schepper is.’ Dat is ook een oproep om zorgvuldig om te gaan met de schepping. God heeft zichzelf erin uitgedrukt. Met name in de schepping van de mens. Daarom past ons respect voor mensen, bereidheid om ruimte te geven en lief te hebben. Ook als je hem een vervelende klier vindt, haar een onuitstaanbare meid vindt, die ander je beschadigd heeft. Toch liefde. Vanwege de Schepper, de Vader van Jezus Christus. Hou respect voor de schepping van God en beheer de mogelijkheden die Hij geeft op een verantwoorde en zorgvuldige manier.

‘Vergeet niet dat er een Schepper is’. Laat dat je bemoedigen. Het mag dan Gods schepping zijn, maar een prettige leefwereld is het vaak niet. Soms is het zeer bedreigend en

weet je helemaal niet welke kant je op moet. Verloren kun je je voelen onder vele mensen. En onbeschermd onder de hemel. In verwarring door wat er gebeurt. Onzeker en machteloos als de crisis jouw leven treft. Maar de Schepper is jouw Vader! Je hebt een machtige bondgenoot. God, die alles schiep voor de mens. God die trouw is en betrouwbaar. God die tegen je zegt: 'Zeg ook jij maar Vader tegen Mij. Eer mij om wat ik heb gemaakt en heb gedaan.' Zo leer je het zeggen, hoe je omstandigheden zijn en hoe onzeker of bezorgd je je ook voelt: 'Die Schepper? Dat is mijn Vader!'

Amen